

Uvodnik: Rasni kapitalizem, intersekcionalnost spolnosti, bojev in mejnih teles

Čeprav je socializem/komunizem zgodovinsko pomenil revolucionarni poskus preloma s kapitalistično kolonialno politično in ekonomsko organizacijo družbe, so se razredna delitev, patriarhat, bizarnost spola, heteronormativnost ohranjali in organizirali tudi v bratstvu in enotnosti. Zato se ta številka hkrati osredotoča na vprašanja o odnosih med socializmom, feminizmom, dekolonialnimi boji, med postsocializmom devetdesetih in postkolonializmom po drugi svetovni vojni ter stanju novega hitrega kapitalizma in dekolonialnosti.

Če socializmu/komunizmu navkljub vsemu ni uspelo, se ta točka spodletelosti zdaj spreminja v celoten ustroj, ki malodane samodejno preslikava logiko zahodne kolonialnosti in kapitalizma v nekdanji Vzhodni Evropi, kar zahteva podrobnejšo in kompleksnejšo analizo rasizacije, ki v sami osnovi definira razmerje med ekonomijo, državo, demokracijo, nasiljem in politiko smrti. Izvoru današnje politične in ekonomske situacije na Balkanu lahko sledimo po odtisih kolonialne/imperialne zgodovine, ki se prepreda čez celoten prostor in danes naprej prek nenehno spreminjajočih se logik organizira diferenciacijo, razčlovečenje ter kapitalistično uničenje.

Na mesto možnosti radikalne transformacije so tako v osemdesetih stopili kriza, razpad SFRJ in vojna v devetdesetih, ki so nas pahnili v etnonacionalno obliko državne tvorbe, t. i. rasno državo, čeprav je nekdanja Vzhodna Evropa inferiorna »nekdanjemu« Zahodu v globalnem procesu rasizacije, pa vendar dojemamo sebe (beli Slovenci) kot boljše od »drugih« iz zdaj

nekdanjih republik Jugoslavije in držav globalnega Juga, kot bolj civilizirane, bolj evropske, bolj razvite. Procesi, ki so se in se hkrati odvijajo pod okriljem Evropske unije in njenih direktiv, ki (so) jih aplicirajo skupaj z lokalnimi kolaboracionisti v zagotavljanju rasne konfiguracije in reprodukcije Evrope kot bele, krščanske, »evropske«. Rasizacija deluje hkrati tudi v smeri divizije med migranti in lokalnimi rasiziranimi skupinami, te pa se prek teh procesov postavljajo z belino naproti migrantom.

Že devetdeseta, po padcu Berlinskega zidu in z oblikovanjem postsocializma kot oblike regionalne tranzicije socializma v to, kar se bo potem pokazalo kot divji in nasilni turbokapitalizem, se lahko bere kot del procesa zahodne kolonialnosti, ki zgodovinsko in danes izvaja globalno nasilje pod imenom civilizacije, krščanstva, demokracije, tudi svobode.

Ne smemo pozabiti, da je tako najbolj ilegalna prav država sama, njeni represivni aparati in kolaboracionisti, kar se v osamosvojeni Sloveniji izpostavlja kot paradigmatično, prek izbrisa, izgona in diskriminacije migrantk_ov, begunk_cev, LGBTIQ+ ter spolnih delavk_cev. Slovenija se je konstituirala kot suverena država na izbrisu priližno 30.000 državljan_k_ov Jugoslavije, izbranih iz registra stalnega prebivalstva. V Sloveniji in njenem današnjem stanju stvari je treba v srž analize postaviti sam proces konstitucije nove države, ki se je zgodil na podlagi organiziranega administrativnega genocida, a ji sledijo zgodovina in sedanjost rasizma, antisemitizma, islamofobije, seksizma, homotransfobije.

Nedavne in sedanje vojne popolnoma spremenijo geopolitiko sveta, potem ko so kapitalistične imperialne sile ZDA in njene NATO zaveznice ter druge regionalne sile s kolonialnimi apetiti uničile Afriko (Libija), Srednji vzhod (Sirija), Daljni vzhod (Irak, Afganistan), ti pa postanejo del nove politike Zahoda, ki spreminja taktike do beguncev tako rekoč na dnevni ravni. Rezultat je, da so milijoni v begu, rasistična retorika se intenzivira, medtem pa kategorije migrantov (kot skupin, ki iščejo delo) in beguncev ter apetiti, ki delujejo v ozadju, ustvarjajo različne sile. Od plačevanja Turčije, ki naj bi obranila EU pred begunci, do plačevanja Libije, ki nenadoma postane varna država, prav tako Afganistan, in v katere se prisilno deportirajo begunci, ki nenadoma niso nič več v nevarnosti in naj bi bili grožnja trgu dela. Povsem na udaru postanejo na nekdanjem Vzhodu Evrope, kjer se razraščajo nacionalistična ideologija, pospešena privatizacija in deregulacija, saj je treba neoliberalizem vpeljati v nekaj desetletjih, kapitalizem pa je na Zahodu potreboval kar nekaj stoletij eksploatacije, ropanja, kolonializma, trgovine s sužnji, obubožanja delavcev in podobno.

V tem smislu sva skušala_i v pričujoči številki povezati avtorice_je, ki tudi sami jemljejo to globalnost rasizma, diskriminacij, antisemitizma in podob-

no kot osnovo za na novo elaborirane feministične, marksistične, trans* in spolne oblike teorij. Te se povezujejo tako z dekolonialno teorijo kot tudi s postkolonialno, ki dobiva nekatere nove elemente refleksije, prinaša nove izzive ter poglede na današnjo situacijo, politiko in družbo. V tem kontekstu in v navezavi s številnimi, malodane za slovenski prostor šokantnimi povezavami – Črnski marksizem, feminizem in intersekcionalnost, lezbična in trans* teorija, spolno delo in dekolonialnost – sva koncipirali novo številko ČKZ, ki je pred vami. Te se postavljajo v ospredje, da bi prek njih podali radikalno kritične analize države, državljanstva, rasizacije, pogojev dela in politične ekonomije, migracijske politike, mej telesa, spola in spolnosti kot tudi ekoloških vprašanj. Hkrati logika rasizacije komplicira konceptualne in družbene registre, ker ti brezpogojno ne vodijo v intersekcionalno solidarnost, kot bi lahko sklepali iz dejstva, da gre za skupno zgodovino in sedanost diskriminacij. Na to se hkrati navezuje, da je rasizacija globoko povezana z razredno delitvijo, patriarhatom, binarnostjo spola in heteronormativnostjo.

Dekolonialna teorija, ki pride po postkolonialni teoriji, se vzpostavi kot diskurz leta 2000. Teoretičarke_i, ki so aktivne_i okrog tega kroga, so vezne_i na latinskoameriški kontekst, vendar večinoma delajo na univerzah v ZDA. Njihova teza je, da se je postkolonialna teorija delno izpela v svoji dekonstruktivistični osnovi in da je znova treba vpeljati kolonialno razliko globalnega sveta, ki kot glavno matrico vsebuje kolonialno matrico moči. Ta koncept, ki je izpeljan na podlagi analiz Črnskega marksizma in feminizma, ki so že mnogo prej izpostavile »raso« in rasizem, ne kot ideološko suprastrukturo, temveč kot organizacijski pristop, integriran v heteropatriarhalno in razredno eksploatacijo ter akumulacijo kapitala na globalni ravni, izhaja iz začetka kolonizacije in njene medsebojne povezanosti z razvojem kapitalizma, zato ni le vzpostavljena na jugu neoliberalnega globalnega sveta, ampak se prek epistemologije Zahoda ter izkoriščanja in vojn nenehno reproducira po celem svetu. Kolonialnost tako zadeva ekonomijo, politiko, vednost, spol in spolnost, telesa ter subjektiviteto. Kolonialna matrica moči vpeljuje in vzdržuje rasno razlikovanje, rasiziranje kot brutalno selekcijo in sortiranje teles, ki nekaj veljajo, ter ostalih, ki so povsem brez vrednosti, kar postane po letu 2001 še bolj instrumentalizirano in delujoče.

Odvisno od izhodišč in metod analize je, kako razumemo logike rasnega kapitalizma. V tem smislu se tudi oblikujejo politične pozicije in artikulirajo radikalne taktike odpora.

Pudariti je treba, da se v tem kontekstu kot skupna nevarnost rasnemu kapitalizmu in kolonialnosti zgodovina socializma/komunizma, zgodovina LGBTIQ+ zunaj Zahoda, Črnski marksizem, feminizem in intersekcional-

nost, radikalne analize rasiziranih, migrantov, lezbijk, trans*, spolnih delavk in hendikepiranih, ki se hkrati osredotočajo tudi na ekološka vprašanja in spodnašajo antropocentrizem, nenehno marginalizirajo ter potiskajo v eksotične minorne sfere.

Zato sva koncipirala_i to številko tako, da sva orisala_i štiri bloke tekstov, ki so navsezadnje izjemno prepleteni. Povezala_i sva vrsto intervjujev, ki morda na prvi pogled ne sodijo v klasični znanstveni aparat z umetniškimi pozicijami in tudi klasičnimi akademskimi teksti ter razširjeno recenzijo. Teksti, ki so pred vami, se osredotočajo na številne telesne meje, mejna telesa in spolnost kot politiko, medtem ko je v ospredju analiza režima belosti, politik segregacije in izključevanja Evropske unije, prikrite, zakopane in zamolčane zgodovine. Hkrati je govora o procesih produkcije znanja, političnem pozicioniranju, pogojih dela, umetniških praksah, imaginarijih in bojih ter možnostih za radikalno transformacijo.

Obenem je številka tudi prikaz najinega dela in tistega, kar je osrednje za to delo na področju teorije in aktivizma. Hkrati delujeva tudi v različnih raziskovalno-znanstveno-umetniških projektih. Med njimi je *Genealogija amnezije: Premišljevanje preteklosti za novo prihodnost sobivanja* (vodja projekta Marina Gržinić s skupino avtoric_jev in mlajših raziskovalk_cev, ki poteka od leta 2018 v okviru Akademije za likovno umetnost na Dunaju in ga financira Avstrijski znanstveno-raziskovalni sklad), v okviru katerega je nastala večina intervjujev.

Najino stališče je, da šele prek analize delovanja sistema in organizacije solidarnosti med rasiziranimi, migranti, lezbijkami, trans*, spolnimi delavkami in hendikepiranimi lahko izpostavimo zamolčane zgodovine delavskih bojev. To nam omogoča misliti na izkušnje, teorije in prakse odpora, tiste, ki govorijo o možnostih za drugačno prihodnost in nas pozivajo, da se kritično odzovemo na to, kar se zdi edini možni čas, in to je belski strejt okcidentalni čas. Kot to zelo nazorno kažejo protesti *Black Lives Matter* (*Črna življenje so pomembna*), dovolj je tega vztrajanja na rasizaciji, diskriminaciji, ropanju in izkoriščanju ter akademski, intelektualni in teoretični razlagi, ki vse to nenehno znova in znova opravičuje.